

УДК 343.98

DOI 10.33244/2617-4154.4(13).2023.191-199

Я. С. Черноіван,*здобувач першого (бакалаврського)**рівня вищої освіти**Навчально-наукового інститут права,**Державний податковий університет**e-mail: yana_chornoivan@ukr.net***ORCID ID 0009-0002-8932-4839**

КРИМІНАЛІСТИЧНА ТА ПСИХОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДОПИТУ НЕПОВНОЛІТНЬОЇ ОСОБИ

Стаття спрямована на глибоке дослідження особливостей проведення допитів неповнолітніх у кримінальних провадженнях з метою обґрунтування юридичної та психологічної характеристики цього процесу. Автор визначає своє завдання у формуванні системи методичних прийомів, спрямованих на покращення взаємодії з неповнолітніми обвинувачуваними під час допиту.

У статті детально досліджено методи, спрямовані на встановлення психологічного контакту з неповнолітнім та запобігання можливих добросовісних помилок у його показаннях. Значна увага приділяється нейтралізації конфліктних ситуацій під час допиту, наголошуючи на важливості забезпечення об'єктивності та достовірності отриманих від неповнолітніх свідчень. Дослідження розширює розуміння процесу допиту неповнолітніх, вносячи практичні рекомендації для поліпшення процедур та забезпечення дотримання їхніх прав під час участі у кримінальних провадженнях. Зазначається важливість цих заходів для створення справедливого та ефективного судочинства, що враховує особливості взаємодії із неповнолітніми у правовому контексті. Крім того, стаття висвітлює важливі аспекти етичної поведінки під час допиту неповнолітніх, розглядаючи питання конфіденційності та захисту дитячих прав. Автор надає аналіз впливу психосоціального контексту на допит і пропонує стратегії для забезпечення безпеки та психічного благополуччя неповнолітніх під час цього процесу.

Такий підхід до дослідження відкриває нові можливості для створення більш ефективних і гуманних підходів до взаємодії із неповнолітніми. Додатково стаття аналізує вплив соціуму на допит неповнолітніх, розглядаючи важливість адаптації підходів до різних соціокультурних середовищ. Також акцентується увага щодо покращення комунікації та забезпечення психологічної підтримки під час допиту неповнолітніх.

Ключові слова: допит, неповнолітня особа, кримінальне правопорушення, слідча дія, психологічні особливості допиту, тактика допиту неповнолітніх, психологічний контакт.

Постановка проблеми. Допит неповнолітньої особи є однією із найважливіших слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні. Він дозволяє отримати від неповнолітнього важливі відомості про обставини кримінального правопорушення, які можуть мати вирішальне значення для його розкриття та розслідування. Його важливість полягає у можливості отримання від неповнолітнього значущих відомостей щодо обставин кримінального правопорушення, які мають вирішальне значення для його ефективного розкриття та подальшого розслідування. Основні аспекти цього процесу вимагають уваги і врахування для забезпечення ефективності, адекватності та захисту прав неповнолітнього обвинувачуваного. Особливості допиту неповнолітніх обумовлені віковими, фізіологічними, психологічними, психосоціальними факторами та процесуальним статусом у кримінальному провадженні.

Із вікового погляду неповнолітні поділяються на малолітніх (від 4 до 14 років) і неповнолітніх (від 14 до 18 років) [1]. Малолітні мають недостатньо розвинене мислення, пам'ять, увагу, тому вони не завжди можуть правильно сприймати та запам'ятовувати події, що сталися. Неповнолітні мають більш розвинене мислення, але вони все ще схильні до фантазування, навіювання, емоційних перепадів. Із фізіологічного погляду неповнолітні мають більш слабкий організм, ніж дорослі, тому вони більш схильні до стомлення, нервового перенапруження. Із психологічного погляду неповнолітні мають більш розвинену емоційну сферу, ніж дорослі. Вони більш емоційні, чутливі, схильні до впливу на їх поведінку емоцій. Із психосоціального погляду неповнолітні схильні до впливу на їх поведінку батьків, учителів, однолітків. Вони можуть бути зацікавлені у тому, щоб приховати правду, щоб не образити або не розчарувати когось із близьких.

Процесуальний статус неповнолітньої особи, яка є учасником кримінального провадження, також має свої особливості. Неповнолітні мають право на участь у провадженні їхніх законних представників, педагога, психолога [2]. Допит неповнолітньої особи проводиться у присутності законного представника, педагога чи психолога, а за потреби – лікаря. Враховуючи особливості допиту неповнолітніх, слідчий повинен правильно підготуватися до нього. Підготовка до допиту включає в себе вивчення матеріалів кримінального провадження, ознайомлення з оперативнорозшуковими даними, збирання відомостей про особистість неповнолітнього, вивчення спеціальних питань. Під час допиту слідчий повинен дотримуватися певних тактичних прийомів, які дозволять йому отримати від неповнолітнього правдиві показання. Допит неповнолітньої особи є складною слідчою (розшуковою) дією, яка вимагає від слідчого глибоких знань криміналістики, психології, педагогіки. Правильне проведення допиту неповнолітньої особи дозволить отримати від нього важливі відомості, які можуть сприяти розкриттю та розслідуванню кримінального правопорушення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження наукових джерел виявило, що над розробкою шляхів вирішення проблем, пов'язаних із особливостями проведення допиту неповнолітнього підозрюваного в кримінальному процесі, плідно працювали такі науковці, як: В. О. Коновалова, Л. Д. Удалова, Ю. М. Черноус, В. Ю. Шепітько, С. Комарков, В. О. Коновалова, О. О. Кочура, С. В. Кузнецова,

О. О. Леві, Г. І. Пичкальова, М. О. Селіванова та інші вчені. Однак допит неповнолітніх під час розслідування кримінальних правопорушень має ряд особливостей, пов'язаних з правовим регулюванням, методикою проведення, психологічним описом.

Метою статті є аналіз особливостей проведення допиту неповнолітніх у кримінальних провадженнях щодо кримінальних правопорушень. У статті розглядаються криміналістичні та психологічні аспекти допиту неповнолітніх, а також тактичні прийоми, які можуть бути використані для досягнення успіху у цьому виді слідчої дії. А також детальний аналіз проблем, пов'язаних із допитом неповнолітніх, включаючи питання достовірності отриманих свідчень та виявлення слабкостей у доказовій базі. Крім того, в статті розглядаються психологічні аспекти взаємодії із неповнолітніми обвинувачуваними під час допиту, зокрема сприяння у встановленні психологічного контакту.

Виклад основного матеріалу. Згідно з п. 12 ст. 3 КПК України неповнолітньою є особа, яка не досягла віку повноліття. Особливості допиту неповнолітніх висвітлено в стст. 224, 226, 227 та інших статтях цього Кодексу. Під час допиту неповнолітніх підозрюваних, обвинувачених варто також керуватися п. 1 глави 38 КПК України [3]. На методику проведення цієї слідчої (розшукової) дії впливає правовий статус учасника кримінального провадження, опис вчиненого кримінального правопорушення, вік неповнолітнього, його особистісні особливості. Тактика допиту неповнолітніх включає такі етапи: підготовчий, робочий та етап фіксації. На підготовчому етапі слідчий повинен зібрати якомога більше інформації про неповнолітнього, зокрема про його особистісні дані, сімейні та шкільні стосунки, зв'язки, інтереси. Також варто забезпечити присутність усіх учасників слідчої дії (педагога, психолога, законного представника тощо). У ході робочого етапу відбувається основний інформаційний обмін між учасниками у формі вільної розповіді шляхом постановки питань. Питання до неповнолітнього не повинні наводити на відповідь, їх варто формулювати з урахуванням віку, рівня загального розвитку та психічного стану. Етичні та психологічно правильні питання сприяють ефективній комунікації та встановленню довіри між допитувачем і неповнолітнім обвинувачуваним. Тактичні прийоми, які застосовують під час допиту неповнолітніх, передусім спрямовані на встановлення психологічного контакту. Важливим для налагодження психологічного контакту є вияв турботи про неповнолітнього, демонстрування готовності допомогти йому, розуміння його проблем. Не варто негативно оцінювати деякі риси неповнолітнього, уживати вислови, які принижують його гідність. Допитувач повинен демонструвати готовність надати необхідну допомогу, а також проявляти високий рівень чутливості до його проблем і турбот. Негативна оцінка певних рис чи характеристик неповнолітнього може впливати на його психічний стан та негативно позначитися на ефективності допиту. Тому важливо уникати використання приниженої мови чи висловів, які можуть порушити його гідність. Замість цього допитувач має підходити до неповнолітнього з повагою, створюючи атмосферу взаєморозуміння та співпраці. Додатково позитивне ставлення до дитини й активне слухання її поглядів допомагають встановити емоційний зв'язок. Забезпечення конфіденційності та створення довірчого середовища важливо для того, щоб

неповнолітній відчував зручність і безпеку у висловленні своїх думок та переживань під час допиту. Такі підходи виявляються не лише етичними, але й ключовими для успішного здійснення допиту неповнолітніх, забезпечуючи водночас необхідний рівень довіри та співпраці між допитувачем і дитиною. Тому досить необхідним є ґрунтовне вивчення особистості неповнолітнього, обставин його життя, ставлення до предмета допиту й осіб, яких можуть стосуватися його показання, його психічний стан. Варто додати, що тактика допиту неповнолітніх залежить від багатьох факторів, зокрема:

- **віку допитуваного.** Діти дошкільного віку можуть бути більш довірливими та відкритими, ніж старші діти й підлітки. Вони також можуть бути більш чутливими до емоційних впливів;
- **процесуального статусу допитуваного.** Свідки та потерпілі можуть бути більш співпрацюючими, ніж підозрювані;
- **соціальної позиції допитуваного.** Діти з міцними сімейними зв'язками можуть бути більш схильними до співпраці, ніж діти із неблагополучних сімей;
- **відчуття допитуваного до правоохоронних органів.** Діти, які довіряють правоохоронним органам, можуть бути більш співпрацюючими, ніж діти, які не довіряють їм;
- **зацікавленості допитуваного в досягненні завдань кримінального провадження.** Діти, які хочуть допомогти правосуддю, можуть бути більш співпрацюючими, ніж діти, які не хочуть допомагати.

Варто зазначити, що навіть під час дотримання певних правил допиту та встановлення контакту із неповнолітньою особою не треба виключати фактор значної ймовірності отримання перекрученої інформації від неповнолітнього допитуваного. Неповнолітні, залежно від ряду факторів, можуть відповідати на питання або надавати свідчення, які відображають їхні власні перекручені уявлення, психологічний стан чи навіть впливовість зовнішніми факторами. Наприклад, неповнолітні можуть бути більш схильні до впливу з боку батьків, вчителів чи друзів. Їх емоційний стан та ступінь стресу можуть також впливати на сприйняття подій і здатність чітко та об'єктивно висловлювати свої думки. Також важливо розуміти, що дитина може відчувати тиск або страх у зв'язку із процесом допиту. Це може призвести до вираження бажаних або приховування небажаних даних відповідно до її уявлень про те, що є «правильним» чи «неправильним». Варто враховувати можливість впливу зовнішніх факторів, таких як соціальне середовище та медійний вплив, на формування поглядів неповнолітнього і його сприйняття подій. З усім цим на увазі допитувачеві варто підходити до отриманої інформації з обачливістю, завжди здатним оцінювати її в контексті та розглядати можливі фактори впливу. Постійна готовність переглядати і перевіряти отриману інформацію сприяє більш об'єктивному розумінню ситуації та дозволяє уникнути можливих перекручень чи неправильностей, що можуть виникнути під час допиту неповнолітніх осіб. Дізнавач повинен бути готовим до будь-яких ситуацій, а також має вміти їх розпізнавати, діагностувати та попереджати. Тому для якісного виконання поставлених завдань слідчий має володіти психологічними знаннями. Із криміналістичного та психологічного погляду складання розгорнутого плану допиту є

одним із найважливіших етапів підготовки до цієї слідчої (розшукової) дії. Тому план повинен містити такі елементи:

- цілі допиту. *Що саме слідчий хоче з'ясувати під час допиту?;*
- перелік питань, які необхідно поставити. *Питання мають бути продуманими, щоб отримати максимально точну та об'єктивну інформацію;*
- послідовність питань. *Питання варто ставити в такій послідовності, щоб забезпечити поступове розкриття всієї необхідної інформації.*

Якщо дізнавач погано орієнтується в цій інформації, у нього буде відсутнє почуття впевненості під час проведення допиту. Недостатня обізнаність, невпевненість, беспорядність у відшуканні потрібних відомостей у матеріалах кримінального провадження знижують якість допиту й негативно позначаються на встановленні психологічного контакту з допитуваним. Крім того, для неповнолітнього важливо, щоб представник правоохоронних органів викликав повагу, був авторитетним. Це означає, що дізнавач повинен бути доброзичливим, уважним, розуміючим та готовим допомогти. Науково обґрунтований і практично орієнтований підхід до вивчення матеріалів кримінального провадження допомагає дізнавачу не тільки забезпечити високу якість допиту, але і створити сприятливі умови для встановлення довіри та психологічного контакту з неповнолітнім обвинувачуваним. Такий підхід сприяє ефективній роботі правоохоронних органів, а також забезпечує дотримання прав та інтересів дитини під час кримінального провадження.

Що стосовно впливу фактору віку неповнолітнього, то це є одним із найголовніших чинників особливостей допиту, як і зазначалося вище, тому варто визначити, що, на думку науковців, малолітні можуть бути уважними й зосередженими певний проміжок часу, тому тривалість допиту не повинна перевищувати 15 хвилин для дітей до 7 років і 1 години для дітей до 14 років [4]. Діти 5–7 років можуть бути уважними впродовж 15 хвилин, 7–10 років – приблизно 20 хвилин, 10–12 років – приблизно 25 хвилин, старше 12 років – приблизно 30 хвилин. Допит неповнолітніх доцільно проводити впродовж не більше однієї години, а дітей дошкільного та молодшого шкільного віку, відповідно, – не більше 20 та 30 хвилин. З урахуванням психофізіологічного чинника не бачимо необхідності, а отже, і можливості подовження визначеного законом часу для допиту неповнолітнього підозрюваного. Навпаки, через емоційний стан дитини, цей час можна скоротити.

Спілкуючись із неповнолітнім, дізнавач не лише сприймає словесну інформацію, а й спостерігає за очима, тембром голосу, інтонацією, мімікою та жестами. Розуміння невербальної інформації може покращити та полегшити процес і можливості розслідування кримінальних проступків.

Під час проведення допиту неповнолітнього бажано здійснювати відеозапис, оскільки він забезпечує такі переваги:

1. Полегшення проведення процесуальної дії. Відеозапис дозволяє зафіксувати всі події, що відбувалися під час допиту, зокрема й невербальну поведінку допитуваного. Це дозволяє уникнути розбіжностей у показаннях допитуваного та інших учасників процесу.

2. **Забезпечення об'єктивності та повноти інформації.** Відеозапис дозволяє детально вивчити показання допитуваного, що може бути корисно для розслідування кримінального правопорушення.

3. **Забезпечення захисту прав неповнолітнього.** Відеозапис може бути використаний для захисту прав неповнолітнього, наприклад у разі виникнення підозри в тому, що він був підданий тиску або психологічному впливу під час допиту.

За потреби до пояснення змісту відеозапису може бути залучено відповідного спеціаліста, наприклад психолога або судового експерта. Психолог може допомогти розшифрувати невербальну поведінку допитуваного, а судовий експерт – надати експертну оцінку відеозапису [5].

Психологія спілкування діднавача та неповнолітнього як учасника допиту (свідка, потерпілого, підозрюваного) передбачає застосування всіх способів комунікації. На практиці використовують ряд прийомів щодо встановлення й підтримання психологічного контакту. Діднавач під час спілкування з неповнолітнім має застосовувати «методику контактної взаємодії», реалізація якої відбувається згідно з певними стадіями. Для подолання опору неповнолітнього під час допиту діднавач може застосовувати такі прийоми психологічного впливу:

➤ використання психологічних особливостей особистості неповнолітнього допитуваного. Цей прийом полягає в тому, що діднавач, використовуючи свої знання про психологію, намагається знайти точки дотику із допитуваним, знайти спільні інтереси та цінності. Це допоможе встановити довірчий контакт і створити атмосферу співпраці;

➤ створення стану емоційної напруженості. Цей прийом може бути ефективним у разі, коли допитуваний не дає правдивих показань. У такому разі діднавач може використовувати різні прийоми, щоб викликати у допитуваного почуття страху, тривоги або сорому. Це може допомогти подолати опір та отримати необхідну інформацію, проте не в конфліктних ситуаціях, адже це може тільки загострити процес допиту;

➤ використання ефекту раптовості. Цей прийом полягає в тому, що діднавач несподівано для допитуваного наводить факти або обставини, які підтверджують неправдивість його показань. Це може бути ефективним, оскільки раптово подана інформація може застати допитуваного зненацька і змусити його переглянути свою позицію;

➤ допущення легенди. Цей прийом полягає у тому, що діднавач створює для допитуваного видимість того, що він знає більше, ніж він насправді знає. Це може бути ефективним, оскільки допитуваний може почати відчувати, що йому не вийде брехати;

➤ вільна розповідь. Цей прийом полягає в тому, що діднавач дозволяє допитуваному розповісти свою історію у вільній формі. Це може бути ефективним, оскільки допитуваний може ненавмисно видати важливу інформацію [6].

Варто зазначити, що залучення неповнолітнього до процесу допиту має бути поступовим і диференційованим з урахуванням індивідуальних особливостей дитини.

По-перше, необхідно створити атмосферу довіри та безпеки. Дізнавач повинен бути доброзичливим, уважним і розуміючим. Він повинен дати дитині можливість освоїтися в новому місці і з новими людьми. По-друге, варто підвищити мотиваційну відповідальність дитини. Дізнавач повинен пояснити дитині, що її показання важливі для розслідування кримінального правопорушення. Він може також розповісти дитині про те, як її допомога може допомогти іншим людям. По-третє, необхідно адаптувати процес допиту до вікових і психологічних особливостей дитини. Діти не здатні до логічної вільної розповіді. Тому необхідно розбити предмет допиту на частини та ставити конкретні зрозумілі запитання, які виключають однакові відповіді. Запитання треба ускладнювати поступово: спочатку доцільно з'ясувати коло осіб, які брали участь у відповідних діях; уточнити обстановку, яку дитина запам'ятала; деталізувати дії, які вона самостійно вчиняла, і лише потім ставити запитання, які конкретизують подію кримінального правопорушення.

Висновки. Допит неповнолітнього – це складний і відповідальний процес, який вимагає від дізнавача високої кваліфікації та професійних навичок, тому для успішного проведення допиту неповнолітнього необхідно дотримуватися певних принципів: забезпечення безпеки та психологічного комфорту неповнолітнього; врахування вікових і психологічних особливостей дитини; застосування ефективних методів отримання інформації. Реалізуючи особливу тактику допиту неповнолітнього, варто уважно спостерігати за учасником слідчої (розшукової) дії та ретельно фіксувати його емоційні, мімічні та інші невербальні вияви. Це дозволить варіювати тактику допиту, забезпечуючи бажану регуляцію стану допитуваного й динаміку спілкування. Система тактичних прийомів допиту неповнолітнього у кримінальних провадженнях щодо кримінальних проступків є типовою. Однак ефективність їх застосування залежить від багатьох факторів, зокрема від психологічних особливостей неповнолітнього допитуваного, його віку, рівня розвитку, інтелектуальних здібностей, а також від обставин, за яких було вчинено кримінальне правопорушення. Важливо зазначити, що застосування деяких тактичних прийомів вимагає від дізнавача високої кваліфікації та професійних навичок. Дізнавач повинен бути впевнений у тому, що він правильно розуміє психологічні особливості неповнолітнього допитуваного та що використовувані ним прийоми не є незаконними або шкідливими. З погляду криміналістики допит неповнолітнього у кримінальних провадженнях щодо кримінальних проступків – це слідча (розшукова) дія, зміст якої полягає в отриманні та фіксації дізнавачем у встановленій формі показань, які містять відомості, що мають значення у кримінальному провадженні, а ось з погляду психології допит неповнолітнього – це процес специфічного спілкування дізнавача з учасником кримінального провадження. Цей процес повинен бути спрямований на встановлення довіри та співпраці з допитуваним, а також на отримання максимально повної і правдивої інформації про обставини кримінального правопорушення.

СПИСОК ВИКОРИСТНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Сімейний кодекс України : Кодекс України від 10.01.2002 № 2947-III. Дата оновлення: 05.10.2023. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text> (дата звернення: 19.11.2023).

2. Особливості кримінального провадження щодо неповнолітніх. WikiLegalAid. URL : <http://surl.li/nidrd> (дата звернення: 19.11.2023).

3. Кримінальний процесуальний кодекс України : Кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI. Дата оновлення: 24.08.2023. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 19.11.2023).

4. Гошовська Ю. Допит неповнолітніх у кримінальному провадженні на стадії досудового розслідування. *Національний юридичний журнал: теорія і практика. National law journal: theory and practice.* 2016. № 2/1 (18). С. 130–133. URL : http://jurnaluljuridic.in.ua/archive/2016/2/part_1/30.pdf (дата звернення: 19.11.2023).

5. Осипенко І. П., Пророченко В. В. Використання можливостей невербальної інформації у розслідуванні злочинів. *Юридичний науковий електронний журнал.* 2019. № 6. С. 392–395. URL : <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2019-6/94> (дата звернення: 19.11.2023).

6. Кашпур А. С., Сокиран Ф. М. *Ūridična psihologiâ. Interrogation of a Juvenile: Forensic and Psychological Characteristics.* 2021. № 2 (29). URL : <https://elar.naiu.kiev.ua/server/api/core/bitstreams/68531435-9715-4c12-82fa-d6ae0ee6dc25/content> (дата звернення: 19.11.2023).

REFERENCES

1. Simeinyi kodeks Ukrainy : Kodeks Ukrainy vid 10.01.2002 № 2947-III. Data onovlennia: 05.10.2023. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text> (data zvernennia: 19.11.2023).

2. Osoblyvosti kryminalnoho provadzhennia shchodo nepovnolitnikh. WikiLegalAid. URL : <http://surl.li/nidrd> (data zvernennia: 19.11.2023).

3. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy : Kodeks Ukrainy vid 13.04.2012 № 4651-VI. Data onovlennia: 24.08.2023. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (data zvernennia: 19.11.2023).

4. Hoshovska Y. Dopyt nepovnolitnikh u kryminalnomu provadzhenni na stadii dosudovoho rozsliduvannia. *Natsionalnyi yurydychnyi zhurnal: teoriia i praktyka. National law journal: theory and practice.* 2016. Nr. 2/1 (18). S. 130–133. URL : http://jurnaluljuridic.in.ua/archive/2016/2/part_1/30.pdf (data zvernennia: 19.11.2023).

5. Osypenko I. P., Prorochenko V. V. Vykorystannia mozhlyvostei neverbalnoi informatsii u rozsliduvanni zlochyniv. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal.* 2019. № 6. S. 392–395. URL : <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2019-6/94> (data zvernennia: 19.11.2023).

6. Kashpur A. S., Sokyran F. M. *Ūridična psihologiâ. Interrogation of a Juvenile: Forensic and Psychological Characteristics.* 2021. № 2 (29). URL : <https://elar.naiu.kiev.ua/server/api/core/bitstreams/68531435-9715-4c12-82fa-d6ae0ee6dc25/content> (data zvernennia: 19.11.2023).

Чорноіван Я. С. Криміналістична та психологічна характеристика допиту неповнолітньої особи

Y. S. Chornoivan. CRIMINAL AND PSYCHOLOGICAL CHARACTERISTICS OF THE INTERROGATION OF A JUVENILE PERSON

The article is aimed at an in-depth study of the peculiarities of the interrogation of minors in criminal proceedings in order to substantiate the legal and psychological characteristics of this process. The author defines his task in the formation of a system of methodical techniques aimed at improving interaction with juvenile defendants during interrogation.

The article carefully examines methods aimed at establishing psychological contact with a minor and preventing possible bona fide errors in his testimony. Great attention is paid to neutralizing conflict situations during interrogation, emphasizing the importance of ensuring the objectivity and reliability of testimony obtained from minors.

The study expands the understanding of the process of questioning minors, making practical recommendations for improving procedures and ensuring that their rights are respected when participating in criminal proceedings. The importance of these measures for the creation of a fair and effective judicial system, which takes into account the peculiarities of interaction with minors in the legal context, is noted. In addition, the article highlights important aspects of ethical behavior during the interrogation of minors, addressing issues of confidentiality and protection of children's rights. The author provides an analysis of the impact of the psychosocial context on interrogation and suggests strategies for ensuring the safety and mental well-being of minors during this process. This approach to research opens up new opportunities for creating more effective and humane approaches to interaction with minors. In addition, the article analyzes the influence of society on the interrogation of minors, considering the importance of adapting approaches to different socio-cultural environments. Attention is also focused on improving communication and providing psychological support during the interrogation of minors.

Key words: *interrogation, minor, criminal offenses, surveillance, psychological characteristics of minors, tactics of minors, psychological contact.*

Стаття надійшла до редколегії 22 листопада 2023 року